

DOMMELPARK... ONTWERPEN MET EEN HISTORISCHE BLIK

Op woensdag 25 september organiseerde het projectteam van het Erfgoeddealproject 'Watermolenlandschappen en Klimaatadaptatie' samen met RCE, STOWA en 'Dommeldal uit de Verf' een veldatelier in het historische kasteel van Geldrop. Dit veldatelier stond in het teken van de watermolenlandschappen bij Hooydonk en Opwetten. Het doel van de dag: cultuurhistorische waarden vanaf het begin meenemen in een gebiedsproces.

Om de deelnemers warm te maken werd er geopend met een aantal stellingen: wie heeft de landschapsbiografie gelezen? Wie is er bekend met de LESA-methode? En belangrijk: wie kan er uitleggen wat een watermolenlandschap is... en dat kon iedereen al! Een goede reden om op deze dag die kennis te versterken.

De dag werd geopend met een tweetal presentaties door Arie Ras en Hans de Mars. Arie Ras vertelde de deelnemers over de plannen die de gemeente Nuenen heeft binnen de samenwerking Dommeldal uit de Verf. Zij zijn bezig met natuurrealisatie rondom de Dommel. Hans de Mars gaf een korte uiteenzetting van 2000 jaar watermolengeschiedenis waarin het duidelijk werd dat processen die natuurlijk lijken in het (watermolen)landschap alleen maar mogelijk zijn door menselijke ingrepen.

Om de deelnemers kennis te laten maken met wat een watermolenlandschap te bieden heeft, is het Collse watermolenlandschap bezocht. Dit kleinschalige landschap tussen Eindhoven en Eeneind is een prachtig voorbeeld van een werkend watermolenlandschap dat (unieke) natte natuur(waarden) in standhoud.

Links: Hans de Mars vertelt over de watermolen als landschapsvormend element.

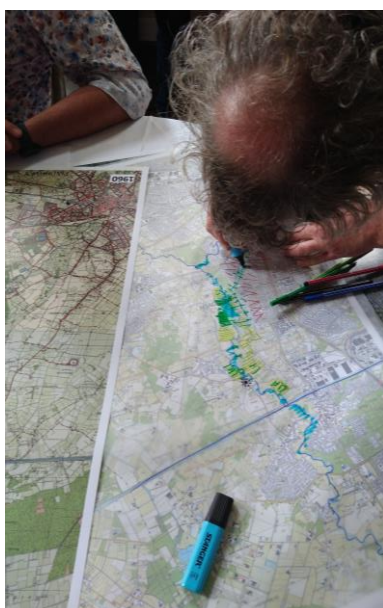
Rechts: de deelnemers staan midden in het Collse watermolenlandschap en ervaren het unieke natte landschap.

De middag stond in het teken van de workshop 'ontwerpen met een historische blik'. Verdeeld over kleine groepjes gingen de deelnemers aan de slag met een analyse van het landschap volgens een 'omgekeerde LESA': eerst kijken naar de cultuurhistorie dan pas naar de natuur. Wat kunnen we van de cultuurhistorie leren om zo de invulling van een watermolenlandschap zin te geven en bovenal welke maatregelen zijn er nodig? In een pitchformat presenteerden de groepen de bevindingen aan elkaar. Zo moet er bijvoorbeeld ingezet worden op de identiteit en beleving van het gebied; kunnen doorstroommoerassen en andere helofytenfilters bijdragen aan de waterkwaliteit van de Dommel; en moet er gekeken worden naar wat het watermolenlandschap kan betekenen in tijden van extreme weersomstandigheden.

Het enthousiasme van de deelnemers vertaalde zich ook naar een unaniem oordeel: het meenemen van cultuurhistorie is enorm belangrijk voor het landschap; het landschap en cultuurhistorie zijn één; de natuur en de watermolen zijn bondgenoten.

In het bijbehorende verslag komen de verschillende programmadelen uitgebreid aan bod: de lezingen van Arie Ras en Hans de Mars, de excursie naar het Collse watermolenlandschap, de workshop 'ontwerpen met een historische blik' en op het einde een terugblik op de dag en een vooruitblik naar de toekomst. In het verslag is tevens de workshophandleiding met daarbij enkele tips als bijlage opgenomen.

Het 'veldatelier Watermolenlandschappen: Dommelpark... ontwerpen met een historische blik' werd georganiseerd door Erfgoeddeal Watermolenlandschappen, RCE, STOWA, Provincie Noord-Brabant, Brabants Landschap, Dommeldal uit de Verf, Gemeente Nuenen, Molenstichting Noord-Brabant. De dagbegeleiding was in handen van Riet Meijer, Hans de Mars, Wim Haarman, Suzanne Loen, Hein Elemans, Ellen Vreenegoor, Arie Ras en Robert Kockelkoren. De verslaglegging is gedaan door Kevin Pulles.

Deelnemers hard aan de slag met de workshop waarbij historisch kaartmateriaal geanalyseerd wordt om het oorspronkelijk landgebruik inzichtelijk te maken: wat gebeurde er vroeger, op welke plek en waarom? En hoe kunnen we deze kennis inzetten om huidig landgebruik beter te laten aansluiten op lokale bodem- en watercondities?